

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Den romantiske skole i Tyskland (1873)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 275. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992358345024/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

beundringsværdige og geniale, men altfor sangvinske Mand, Humboldts Lærer, lige udmærket som Naturforsker og Skribent, indlod sig paa revolutionære Foretagender og søgte at udbrede den franske Frihed i Rhinegæene, delte Caroline med Iver hans Sympatier og Bestræbelser og indlod sig med de republikanske Klubmedlemmer i Mainz. Hun mistænktes tilmed særligt, om end med Urette, for igennem sin Svoger, Custines Sekretær, at have staaet i Forbindelse med Fjenden. Da Mainz tilbageerobredes af de tyske Tropper, blev hun arresteret og tilbragte flere Maaneder i et barbarisk Fængsel, delende Stue med syv andre. Fra sit Fængsel skrev hun til Schlegel om Bistand.

Hendes Stilling var endnu værre og vanskeligere end den syntes. I Mainz havde hun i Fortvivelse over, at hendes hedeste Ønsker var slaaede fejl (hun havde haabet, at den mandige og energiske Tatter skulde tilbyde hende sin Haand) kastet sig hen til en tilfældig Tilbeder, en Franskmand, og Følgerne af denne Forbindelse vilde uundgaaeligt beskæmme hende for bestandigt, ifald hun ikke i rette Tid befriedes fra Fængslet. Ved Wilhelms Forbindelser og hendes egen Broders Iver lykkedes det at faa en Løsladelsesordre udstedt, og med en vis rolig Ridderlighed, stillede Wilhelm nu den af Alle forladte Caroline under sin yngre Broder Friedrichs Beskyttelse. Det var under disse saa lidet fordelagtige Omstændigheder, at Friedrich lærte hende at kende. Han var ikke forudindtaget for hende, han var ikke langt fra at føle Ringeagt. Og under saadanne Forhold er det, at han skriver: »Denne Enfold og denne formeligt guddommelige Sans for Sandhed havde jeg aldeles ikke ventet . . . Hun gjorde et meget levende Indtryk paa mig; jeg ønskede heftigt at turde stræbe efter Fortrolighed og Venskab fra hendes Side, men da hun syntes at ytre nogen Deltagelse, saa jeg meget bestemt, at det blotte Forsøg vilde føre til de heftigste Kampe, og at et Venskab, dersom det var muligt mellem os, kun kunde være den siddige Frugt af mange urigtige Bestræbelser . . . ethvert egennyttigt Ønske blev da opgivet. Jeg stillede mig i det simpleste, enfoldigste Forhold til hende, en Søns Ærefrygt, en Broders Aabenhed, et Barns Ligefremhed, en Fremmeds Fordringsløshed.»^{*)}

1796 giftede A. W. Schlegel sig saa med sin stærkt kompromitterede Veninde. Hendes Kres dannedes af alle Samtidens

^{*)} *Caroline* I. 347, 348.

bedste Mænd. Hun stod i stadig Forbindelse med Goethe, Herder, Fichte, Schelling, Hegel, Tieck, Schleiermacher og Hardenberg. Goethe var netop da i intim Forbindelse med den unge Skole. Den var lige ved at dannes, og de forskellige Medlemmer af den havde deres første Stævnemøder i Jena. Hun spiser Frokost med Goethe, til Middag med Fichte og er snart kun alt for uadskillelig fra Schelling.

Et Eksempel paa Styrken og Finheden af Carolines Dømmekraft afgiver følgende Brudstykke af et Brev fra hende til Schelling (1ste Marts 1801): «Du vil dog vel ikke, allerkæreste Ven, af mig have Noget at vide om, hvorvidt Fichtes Aand rækker, skønt Du synes at ville høre min Mening derom. Mig har det altid forekommet, som om han med al sin uforlignelige Tænekraft, sin faste Slutningsmaade, sin Klarhed og Nøjagtighed, sin umiddelbare Anskuelse af Jeget og sin Opdager-Begejstring dog var begrænset; kun tænkte jeg, det kom af, at den guddommelige Indgivelse fattedes ham — og naar Du har gennembrudt en Kres, ud af hvilken han ikke kunde komme, saa skulde jeg tro, at Du ikke saameget har gjort dette som Filosof -- dersom Benævnelsen her skulde være rigtig brugt, maa Du ikke skændte paa mig derfor — men snarere fordi der i Dig er Poesi og ingen i ham. Poesien ledede Dig umiddelbart til en Frugtbarhedstilstand, medens det var lagttagelsens Skarphed, der førte ham til Bevidsthed. Han har Lyset i dets klareste Klarhed, men Du ogsaa Varmen, og Lyset kan kun lyse, Varmen frembringer. Er dette nu ikke fint set af mig? som man gennem et Nøglehul ser et umaadeligt Landskab.»

Om Hegel findes der etsteds den morsomme Ytring, der lidet svarer til den almindelige Forestilling om Filosofen: «Hegel spiller her den Galante og er den almindelige Cicisbeo» (*Caroline* II. 239).

Med Lidenskab deltager Caroline i alle den romantiske Skoles Bestrebelser, forfatter, korrigerer, anmelder anonymt, snart selv skrivende, snart virksom paa anden, tredje, fjerde Haand. Den politisk-revolutionære Lidenskab, der udmærker hende fremfor Mændene, gaar nu nødtvungen med til literære Skærmydsler og Intriger. Vi ser hende saaledes anmelde Schlegels *Ion* anonymt, men temmelig drillende, ser Schlegel ligeledes anonymt besvare og imødegaa denne Recension, og saa endelig Caroline kalde Schelling til Hjælp, der i en tredje anonym Recension som